Siiraa-Lakk.23.2

Description

Godaansa gara Habashaa
Akkuma kutaa darbe keessatti jennee godaansi biyya kufrii itti hacuucaman keessaa gara biyya nagahaan amantii ofii itti gaggeessanitti bahuudha. Yommuu Nabiyyiin (SAW) ergaman cunqursaan mushrikoonni Muslimoota irraan gahan guyyaa guyyaan dabalu itti fufe. Kanarraa kan kaâ€™e, iddoo nagahaatti godaanuuf dirqaman. Yeroo sanitti iddooleen nagaha namoonni itti hin cunqurfamne keessaa tokko lafa Habashaa (Itiyoophiyaa) ti. Sahaabonni gara Habashaatti godaanun sadarkaan Habashaan seenaa Islaamaa keessatti qabdu kan dagatamu miti. Mee harâ€™a seenaa kana ilaaluuf haa yaallu. Isin qophiidhaa?

Godaansa Jalqabaa gara Habashaa
Sababoota gara Habashaa akka godaanan isaan taasise
Sahaabota Nabiyyii (SAW) irratti balaan guyyaa guyyaan dabaluu fi cimuu itti fufe. Kaafironni Makkaa Islaamaa irraa duubatti deebisuuf sahaabota hidhuu, rukuttaan, beelaan, dheebun, hooâ€™a Makkaatii fi ibiddaan isaan rakkisuu turan. Garuu yeroo kanatti wanti nama ajaaâ€™ibu sababa ciminna balaatii fi duâ€™a sodaachuun sahaabota keessaa namni Islaama irraa duubatti deebiâ€™e hin jiru. Kuni dhugummaa isaanii agarsiisa. Eeti, isaan keessaa gariin qalbiin isaa iimaanan tasgabbooftee fi guutamte osoo jirtuu arraba qofaan dubbii kufri kan dubbate ni jira. Qalbiin iimaanan waan guutamteef kuni kufritti isa hin geessu (ilaali suuratu An-Nahl 16:106)

Ammas isaan keessaa nama amantii isaa irratti goguun wanta isaan jedhi jedhaniin didetu jira. kan akka Bilaal ibn Rabah. â€œAhad, Ahad (Tokkicha, Tokkicha)â€• jechuu malee jecha kufrii isaan itti dirqisiisan ni dide.

Ergamaan Rabbii (SAW) sadarkaa fi eeggumsa Rabbiin biraa waan qabanif, itti aanse abbeeraa isaanii irraa eeggumsa waan argataniif hamma taâ€™ee nagaha turan. Garuu yommuu Nabiyyiin (SAW) balaa sahaabota irra gahuu fi isaan irraa deebisuuf humna kan qabne taâ€™uu arguu, akkana isaaniin jedhe: Osoo gara biyya Habashaa godaantanii. Sababni isaas, Biyya san keessa mootii eenyullee isa biratti hin cunqurfamnetu jira. Ishiin biyya dhugaati. Wanta keessa jirtan keessaa hanga Rabbiin karaa bahiinsa isiniif godhutti, [achi turaa]â€• Ergasii Sahaabota Nabiyyii (SAW) irraa Muslimoonni gariin sababa fitnaatiin amanti irraa duubatti deebiâ€™u sodaachuun gara biyya Habashaa godaanan. Islaama keessatti kuni godaansa (Hijraa) jalqabaa turte. Sababoota gara Habashaatti akka godaanan isaan taasisan keessaa muraasni, sababa adabbii fi rakkoo Qureeshonni isaan irraan gahaniin Islaamaa irraa duubatti deebiâ€™u sodaachu, gara Islaamaa namoota waamu, yaaddo Rasuulaa (SAW) hirâ€™isuu fi kan biroo turan. Namni sababa fitnaatiin (qormaata cimaatiin) Islaama irraa duubatti nan deebiâ€™e jedhee yoo sodaate, bakka fitnaan hin jirreetti dheessutu isaaf caala.

Nabiyyiin (SAW) Maaliif Habashaa filatanii?
Gaafi kanaaf deebii deebisuuf sababoota baayâ€™etu jira. Isaan keessaa:

1-Najaashin mootii haqaa taâ€™uu
2-Najaashin nama gaarii (saalih) taâ€™uu

Nabiyyiin (SAW) mootii Habashaa maqaa gaariin akka kaasan gabaafamee jira: â€œBiyya Habashaa mootii gaarii Najaashi jedhamutu jira. lafa isaa keessatti eenyullee hin miidhu.â€• Kuni dhugaa taâ€™uun isaa ni mirkanaaâ€™e. Najaashin Muslimoota akka keessummaatti gara isaatti dhufan ni eege, Qureeshotaaf dabarsee kennuu ni dide. Akkasumas, yommuu Qurâ€™aana Jaâ€™afar irraa dhagayuu keessi isaa ni tuqame. Waaâ€™ee Iisaa ilaalchisee amantiin inni qabu sirrii ture. (Iisaan Gooftaa ykn ilma gooftaa osoo hin taâ€™in, Nabiyyii kabajamaa akka taâ€™etti amana).

3-Habashaan iddoo Qureeshonni daldala itti adeemsisaniidha- Yeroo sanitti Habashaan handhuurota daldalaa keessaa tokko akka taatetti ilaallamti. Tarii sababa daldalaatiif gara achi waan deemaniif ykn namni san dura garas deeme waan isaanitti himeef Muslimoonni waaâ€™ee biyya tanaa beekan. Xabariin yommuu sababa godaansa gara Habashaa ibsuu akkana jechuun dubbata: Lafti Habashaa Qureeshotaaf iddoo daldala itti daldaalatan turte. Galii baayâ€™ee fi nageenya achitti ni argatu.â€•

4-Habashaan biyya nageenyaa fi of dandeettedha- tarii kuni sababa guddaa taâ€™uu dandaâ€™a. Qureeshonni Habashaa keessatti aangoo hin qaban. Sahaabonni Habashaan ala osoo Araboota naannawa Makkaa jiranitti godaananii silaa nagaha hangas mara hin argatan. Sababni isaas, Araboonni baayâ€™een gara Makkaa hajjiif waan deemaniif Qureeshotaaf ajajamu. Yeroo hajjii gargaarsa isaanii waan barbaadanii fi daldalaaf waan isaan irratti hirkataniif Qureeshotaaf of gadi qabu. Akkasumas, Araboonni naannawa san jiran daâ€™waa Nabiyyii faallessaa turan. Haala kanaan, Qureeshotaan walitti galuun harka walitti naqatu. Gara biraatin Habashaan amantiin isaanii kan Qureeshotaa irraa garagara waan taâ€™eef Hajjiif gara Makkaa hin deeman. Kanaafu, Qureeshota hin sodaatan, isaaniif hin ajajaman. Gabaabumatti, Qureeshonni dhiibbaa siyaasaa Habashaa irratti hin qabdu. Kanaafu, iddoon nagahaa fi filatamaa Muslimoonni itti godaanu dandaâ€™an Habashaadha.

5-Nabiyyiin (SAW) Habashaa beekuun jaallatanii jiru. Hadiisa Zuhriyyi keessatti Ergamaa Rabbii biratti biyyi hundarra jaallatamtuun itti godaanu barbaadan Habashaa akka taate gabaafame jira. tarii jaalalli kuni sababoota qaba. Isaan keessaa:
-Bulchiinsa haqummaa Najaashi
-Nabiyyiin (SAW) karaa dubartii isa guddisteetiin waaâ€™ee Habashaa beeku. Dubartiin yeroo daaâ€™imummaa Nabiyyii kunuunsaa turte Umm Ayman jedhamti. Ishiin Habashaa irraayyi. Kanaafu, waaâ€™ee biyya ishii isatti himuun ishii hin oolu.

Yeroo warroonni godaanan (Muhaajironni) itti bahan, iccitii bahuu fi Habashaa gahuu
Nabiyummaa booda waggaa 5ffaa irraa jiâ€™a Rajab keessa Sahaabonni Rasuula (SAW) dhoksaan Makkaan gadi furanii bahan. Dhiirota kudhanii fi dubartoota afur turan. Gabaasa biraa keessatti Dubartoota shaniis jedhamee jira. Qureeshonni yommuu kana beekan gara Makkaatti deebisuuf isaan dhaqqabuuf yaalan. Hanga galaana gahanitti faana isaanii duuka buâ€™an. Garuu Muslimoonni gara Habashaatti qajeelun galaanaa irra markabaan lixanii jiru.

Yommuu Habashaa gahan Najaashin haala gaariin isaan keessumeesse. Nageenyaa fi tasgabbii biyya ofii keessatti dhaban, Habashaa keessatti argachuu jalqaban.

Godaansa irraa jalqabee Muslimoonni Habashaa keessa jiâ€™oota sadii jiraatan. Makkaatti immoo jireenya Muslimootaa keessatti jijjiramni guddaan ni uumame. Haalli duraan hin turre ni argame. Haalli kunis isaan keessatti abdii Makkaan keessatti ergaa Islamaa babalâ€™isuu ni kakaase. Jijjiramni guddaan dhufe kunis, abbeeraa Nabiyyii (SAW) kan taâ€™e, Hamzaan Islaamawuudha. Hamzaan Qureeshota keessatti nama jabaa fi dirree lolaatti kan sodaatamu ture. Yommuu inni Islaama keessaa seenu, Qureeshonni Ergamaan Rabbii (SAW) akka jabaate fi eeggame ni beekte. Sababni isaas, abbeeraan isaa isa eega. Qureeshonni azaa duraan irraan gahaa turan irraa of qusachuu jalqaban.

Hamzaan erga islaamawe booda Umar ibn Al-Khaxxaab ni islaamawe. Umar nama jabaa namni kamu isa hin tuqneedha. Hanga Makkaan keessatti ifaan ifatti amantii isaanii ibsan gahanitti Muslimoonni Islaamawu Umarii fi Hamzaatiin kabajni, jabeenyi fi eeggumsi isaanitti dhagahame. Namoota ciccimoo fi gurgudoo lamaan kanniinin Muslimoonni jabeenya argachuu jalqaban. Abdullah ibn Masâ€™uud ni jedha, â€œDhugumatti, Islaamawun Umar baniinsa ture. Godaansi isaa injifannoo ture, bulchiinsa isaa rahmata ture. Dhugumatti hanga Umar Islaamawutti Kaâ€™abaa biratti hin salaannu turre. Yommu islaamawu hanga Kaâ€™abaa biratti salaatutti Qureeshotaan wal lole. Nutis isa waliin salaanne.â€• (As-Siiratu An-Nabawiyyah-Ibn Hishaam (1/365)

Abdullah ibn Umar akkana jechuun gabaase: Yommuu Umar islaamawu akkana jedhe, â€œMiseensa Qureeshotaa keessaa eenyutu namoota hundarra oduu ariitin facaasaa?â€• Jamiil ibn Maâ€™mar Al-Jumahiyy isaan jedhame. Innis ganamaan gara Jamiil deeme. Anis (Abdullah) maal akka hojjatu ilaaluf isa duuka buâ€™e. Yommuu Umar Jamiilitti dhufu akkana jedhe, â€œYaa Jamiil ani akka Islaamawee fi amantii Muhammaditti seene beektee?â€• Jamiilis homaa osoo itti hin deebisin uffata isaa lafarra harkisaa gara Masjiidaa qajeele. Umaris isa hordofe, anis abbaa kiyya hordofe. Ergasi Qureeshonni naannawa Kaâ€™abaatti osoo walitti qabamanii jiranu Jamiil balbala Masjiidaa irra dhaabbachuun sagalee olkaase ni jedhe, â€œYaa tuuta Qureeshotaa! Ilmi Khaxxaaba (Umar) amanti isaa gadi dhiisee jira.â€• Duuba isaati Umar ni jedhe, â€œKijibee jira. Garuu ani Islaamawe fi Rabbiin malee haqaan gabbaramaan akka hin jirree, Muhammadis gabrichaa fi Ergamaa Isaa taâ€™uu ragaa bahee jira.â€• Qureeshonni isatti olkaâ€™an. Umar isaaniin wal loluu hin dhiisne hanga aduun walakkaa samii geessutti. Dhumarratti, namni hunduu dadhabee taaâ€™e.â€•

Gabaabumatti Hamzaa fi Umar erga Islaama keessaa seenanii booda haalli Muslimoota ni jijjirame. Duraan salaatu kan hin dandeenye Muslimoonni amma Kaâ€™abaa biratti ifaan ifatti salaatu dandaâ€™aniiru. Akkasumas, bakka wal-gahii dhoksaa isaanii kan taâ€™e Daarul Arqam (Mana Arqam) keessaa gara Masjiidaatti amanti isaanii labsuun bahan. Qureeshonnis akka durii isaan rakkisuu irraa of qusachuu eegalte. Godaansa Habashaa dura haalli Muslimoonni keessa jiraatan amma gara haala gaaritti jijjirame. Kuni eenyurraallee ni dhokata jettee yaaddaa? Makkaatti jijjiramni jireenya Muslimoota keessatti dhufe kuni biyya Habashaa hin gahu jettee ni yaaddaa? Osoo karaa nama galaana irra deddeebiâ€™uun Jiddaan bira darbu taâ€™eeyyuu.

Oduun jijjirama kana hundaa Muslimoota gara Habashaatti godaanan bira osoo hin gahin hin hafu. Shakkii hin qabu, isaaniis oduu kanaan garmalee gammadu. Kana booda yaaddoo fi dharraan isaanii gara biyyaa ofii deebiâ€™udha. Muslimoonni Habashaatti godaanan kunniinis sababa Islaamawu Hamzaa fi Umaratin waan beekanii fi Sahaabota gurguddoo lamaan kanaan Muslimoonni ni jabaatu jedhanii amanuun gara Makkaa ni deebiâ€™an.

Garuu Qureeshonni Islaamawu Hamzaa fi Umari haala adda addaatin faallessu jalqabde. Gara tokkoon shiraa fi dhara baasun gara biraatin gar-jabeenyaa fi roorrummaan Islaamaatti duulu itti fufte. Faallaa Nabiyyii (SAW) tooftaa duulaa ni dabalte. Tooftaan duulaa kunis uggurrii diinagdee fi hawaasummaa yeroo darbee ilaalledha. Kanaafu, sababa roorroo fi gara-jabeenya haala haarawaan Qureeshonni jalqabaniin Muslimoonni yeroo lammataatiif gara Habashaatti godaanuf dirqaman. Namoonni baayâ€™een duraan hin godaannes isaanitti dabalaman.

Godaansa Lammataa gara Habashaa Kutaa itti aanu keessatti ni ilaallaâ€¦In sha Allaah

Kitaabban wabii:
As-Siiratu Nabawiyyatiâ€“fuula-190-196, Alii Muhammad Sallaabi, Noble Life of The Prophet [English] 1/486-499

Date Created
October 31, 2019
Author
admin